

Komentarji

Gandhi. — Kaznilniški produkti. — Zupnik Coughlin v srečen. — Mednarodni bluff

Gandhi v Indiji je bil obsojen leto dni zapora zaradi nadržanosti svojega pasivnega odpora proti vladi. Gandhi napove "na smrt" in osmi dan po vladni izpusti. V zadnjem je bil izpuščen iz ječe po sedmih postah "na smrt".

Federalni urad za statistiko o letni proizvodnji v letu 1932. V Združenih državah v letu 1932 je bilo 82.276. Največ izdelanih stvari, nočnih oblačil, pohištva za javne urade, kmetijskih tablic za avto.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

Delavci v Avstriji in Ogrski. — Delavci v Avstriji in Ogrski so se združili v eno sindikatno organizacijo. V Avstriji je bilo 128.000 delavcev, v Ogrski pa 1.200.000. V Avstriji so delavci dobili 20% povečanje plače, v Ogrski pa 10%.

ALI VODI NIRA V SOCIALIZACIJO INDUSTRIJ?

Konservativni reporterji priznavajo, da je stare igre konec. Vlada bo prisiljena dati kredite industrijam

Washington. — (FP). — Misel, da vodi Nira neizbežno v socializacijo industrij, se je v zadnjem mesecu neverjetno zajela med konservativne reporterje in vladne uradnike. To je najznačilnejši vtis, ki ga dobi človek ob povratku v Washington.

V Press klubu kroži ta misel dokaj svobodno. Reporterji konservativnih dnevnikov v privatnih pogovorih odprto priznavajo, da je stare igre konec in da ni srednje poti med podržavljenjem industrij in Hooverjevimi individualizmom. Po njih mnenju vodi direktno v smer kodesiranju industrij, čigar posledica bo planirana ekonomija z večjo mero vladnega lastništva.

Do tega zaključka so mnogi reporterji in vladni uradniki prišli po spoznanju, da pri veleznatnih moralno pletirajo Johnsova dosti ali pa nič ne zaleže. Koliko je to mišljenje pravilno in koliko zmotno, bo pokazala bodočnost.

Dejstvo vseeno je, da administracija že stoji pred problemom financiranja industrij. Vedno več podjetnikov prihaja pred Johnsona z vprašanjem, kako naj financirajo obratovanje industrij in plačujejo višje mezde, ko pa pri bankirjih ne dobe potrebnih kreditov.

Na eni zadnjih konferenc s poročevalci je Johnson priznal, da mu to vprašanje dela preglavico in da študira pota za odpravo temu. Njegovo mnenje je, da je temu krivo to, ker bankirji še niso prišli k sebi in dobili zaupanja. Naloga Nire je, da vstvari to zaupanje. Vprašanje pa je, ali ga bo in kdaj ga bo vstavila.

NRA ne mara dosti govoriti o bankirstvu in se zaenkrat še izogiba problemu financiranja produkcije oziroma višjih mezd. Vse pa kaže, da bo podjetnike prav tako prisiljena financirati ko je bila bankirje, železnice in inšuranc kompanije. To bo prisiljena storiti ali pa riskirati svoj program, kar bi pomenilo novo krizo in še večji kaos.

Kot politik Roosevelt ne more dopustiti, da bi bil ob delo novi milijoni, med njimi tudi tisti, ki so ga v zadnjem času dobili. To bi pomenilo njegov padec. Posojil industrijam tudi ne bo mogel drugače dati kot pod intabulacijo. In od upnika do lastnika je le en skok. Če pride do tega, je seveda še vprašanje, katera terga vsaj Johnson še ni zapadel.

Tudi Texas glasovala za preklic Dallas, Tex. — Država Texas, ki je bila ves čas prohibicije koščeno suha, je v soboto odglasovala z veliko večino za preklic 18. amendmenta. Obenem so volilec z veliko večino legalizirali pivo, ki ga doslej še nimajo v Texasu. Texas je že 23. država, ki je odobrila 21. amendment za odpravo osemnajstega.

Insulj aretiran na Grškem Atene, 26. avg. — Na zahtevo ameriškega poslanika je atenska policija danes aretirala Samuela Insulla, bivšega javnopravnega magnata v Chicagu. Insull je v Ameriki ponovno obtožen sleparije in ameriška vlada zahteva, da ga Grčija izroči. Namesto v zapor so pa Insulla odvedli v bolnišnico, kjer je pod policijsko stražo.

Generalna stavka nogavičarjev Philadelphia, Pa. — Organizacija nogavičarskih delavcev je pozvala svoje člane na generalni štrajk 1. septembra, potem ko so lastniki tovarn zavrgli njeno zahtevo za 20-odstotni povečanje mezd in 40-urni delovni teden.

Volilna kampanja na Kubi

Vsi stari uradniki odstavljeni. Volitve v prihodnjem februarju. Machado gre v Kanado

Havana, Kuba, 26. avg. — Začasni predsednik De Cespedes je včeraj objavil odlok, s katerim so razveljavljene vse spremembe v ustavi, ki jih je izvršil Machado in Kuba se je vrnila k ustavi iz leta 1901. Na podlagi te ustave se vrše splošne volitve 24. februarja 1934 in prihodnji predsednik nastopi službo 20. maja 1934. Vse službe starih elektivnih uradnikov so avtomatično razveljavljene. Stari kongres ne eksistira več in odslavljeni so tudi člani vrhovnega sodišča. Predsedniški termin traja spet samo štiri leta.

Nemiri na Kubi še niso prenehali in v krajih, kjer ima črno-poltno prebivalstvo večino, se pojavljajo plemenski boji; črni zahtevajo svojo lokalno vlado, kjer so v večini.

Začasna vlada je formalno obtožila Machada in njegove bivše ministre, da so ogoljufali ljudstvo Kube za najmanj 50 milijonov dolarjev; deset milijonov so direktno ukradli iz državne blagajne.

Ottawa, Ont., Kanada, 26. avg. — Kanadska vlada je kljub mnogim protestom kanadskih državljanov dovolila Machado, padlemu diktatorju Kube in trem njegovim ministrom, da se smejo naseliti v Kanadi. Machado pride v Montreal 3. septembra. Njegova družina se nahaja v Philadelphiji, Pa.

Mussolini spet zahteva ploho otrok

Rim, 26. avg. — Mussolini je včeraj med odmorom vojaških manevrov nagovoril 300.000 Italijanov v Cuneo in ponovno je apeliral na Italijanke, naj naredijo mnogo otrok, da bo Italija velik narod in to bo najboljša garancija za — mir.

Komunistom v Nemčiji zaplenili radioprejemnike

Berlin, 26. avg. — Policijski šef v Dortmundu je velel zapleniti vsem znanim komunistom radioprejemnike, v katerih so lahko poslušali programe iz Moskve. Pustili so jim le najslabše prejemnike, ki ujamejo le Nemčijo.

35 NEMCEV NA HITLERJEVI "ČRNI LISTI"

Pomeni, da so izgubili državljanske pravice in vse imetje v Nemčiji; med temi so tudi socialistični in komunistični voditelji

Berlin, 26. avg. — Danes je bilo pet nadaljnjih oseb obglavljenih v raznih krajih Nemčije, skupaj — 31 oseb, katerim so krvniki po mesarsko odsekali glave, odkar je Hitler na krmilu.

Berlin, 26. avg. — Hitlerjeva vlada je objavila "črna lista", na kateri je 35 imen znamenitih nemških pisateljev, pacifistov in socialističnih ter komunističnih voditeljev. Vsi ti so pobegnili iz Nemčije in danes so razkropljeni po raznih evropskih deželah. "Črna lista" pomeni, da je Hitlerjev režim odzvel tem beguncem vse državljanske pravice in jim zaplenil vse premoženje, ki ga niso mogli vzeti s seboj. Nemaška vlada ne bo priznala nobenega potnega lista, ki ga morda dobe pri drugih vladah ali od Lige narodov in če se kdaj vrnejo v Nemčijo, jih čaka persekucija.

Med onimi na "črni listi" so Heinrich Mann, Leon Feuchtwanger in Ernest Toller, odlični avtorji; Georg Bernhard, Alfred Kerr in Leopold Schwartzchild, žurnalisti; Friedrich Stampfer, dr. Rudolf Breitscheid, Filip Scheidemann, Otto Wells in Albert Grzesinski, socialistični voditelji; Ruth Fischer, Wilhelm Pieck in Muenzenberg, komunisti.

Eisleben, Nemčija, 26. avg. — Bernhard Rust, pruski minister prosvete in vzgoje, je včeraj izjavil, da se morajo tudi katoliški Nemci pokloniti Martinu Luthru in priznati v njem enega največjih Nemcev in največjih nemških kristjanov!

Dunaj, 26. avg. — Danes poročajo, da je Mussolini po svojem poslaniku v Berlinu ostro posvaril Hitlerja, naj preneha z radijsko propagando z bavarskih postaj v Avstriji.

Strela ugasnila luč Svobode!

New York. — V noči od četrka na petek je strela udarila v električni sistem na otoku Bedloe in električna baklja v roki kipa Svobode je ugasnila za to noč.

Roosevelt odobril dvoumni avtni pravilnik

Mussolini sklepa pakt z Avstrijo in Ogrsko

Avstriji je pripravljen dati "svobodno cono Trsta"

Rim, 26. avg. — Zdaj je nekoliko znano, o čem sta se razgovarjala Mussolini in avstrijski kancler Dollfuss v Riccione pred nekaj dnevi. Dollfuss je obljubil Mussoliniju, da bo z vsemi allami, ki jih ima na razpolago, preprečil "Anschluss" (združitve) z Nemčijo, dočim je Mussolini obljubil Dollfussu, da bo Italija štela neodvisnost Avstrije, ne samo politično neodvisnost, temveč tudi ekonomsko. V ta namen je Italija pripravljena dati Avstriji svobodno cono v Trstu in Avstrija naj obrne svojo prekomorsko trgovino na Trst. Dalje naj si Avstrija omili trgovske ladje, ki bodo imele svojo luko v Trstu.

Mussolini je predložil še druge ekonomske načrte, ki so zelo ugodni za Avstrijo in Ogrsko s namenom, da obe deželi tesno privede na Italijo.

Administrator Johnson v Chicagu na Labor day

Chicago. — Čikaška delavska federacija naznanja, da bo njena letošnja proslava delavskega dne v prostorih svetovne razstave in glavni govornik bo federalni administrator industrij Hugh S. Johnson, ki se je odzval povabilu voditeljev čikaških unij. Navzoča bosta kot govornika tudi William Green in Frank Morrison, predsednik in tajnik Ameriške delavske federacije. Proslava se bo vršila na dvoru Palače držav in deloma (zvečer) v "Plavajočem teatru" na severnem koncu laguna.

Mednarodna stabilizacija pšenice

London, 26. avg. — Dvaindvajset držav z veliko četvorico — Združene države, Kanada, Avstrija in Argentina — na čelu je včeraj podpisalo pakt, ki določa stalno ceno 63.08 centov v zlatu za bušel pšenice na mednarodnem trgu za prihodnje štiri mesece. Dalje določa, da se zniža povprečna produkcija pšenice v prihodnjem letu za 15%. Jugoslavija je tudi podpisala ta pakt.

Bolnišnica obojena zaradi rakietstva

Moralna je dati ožetu novorojenčka, ki ga je držala kot talca za nepičan račun

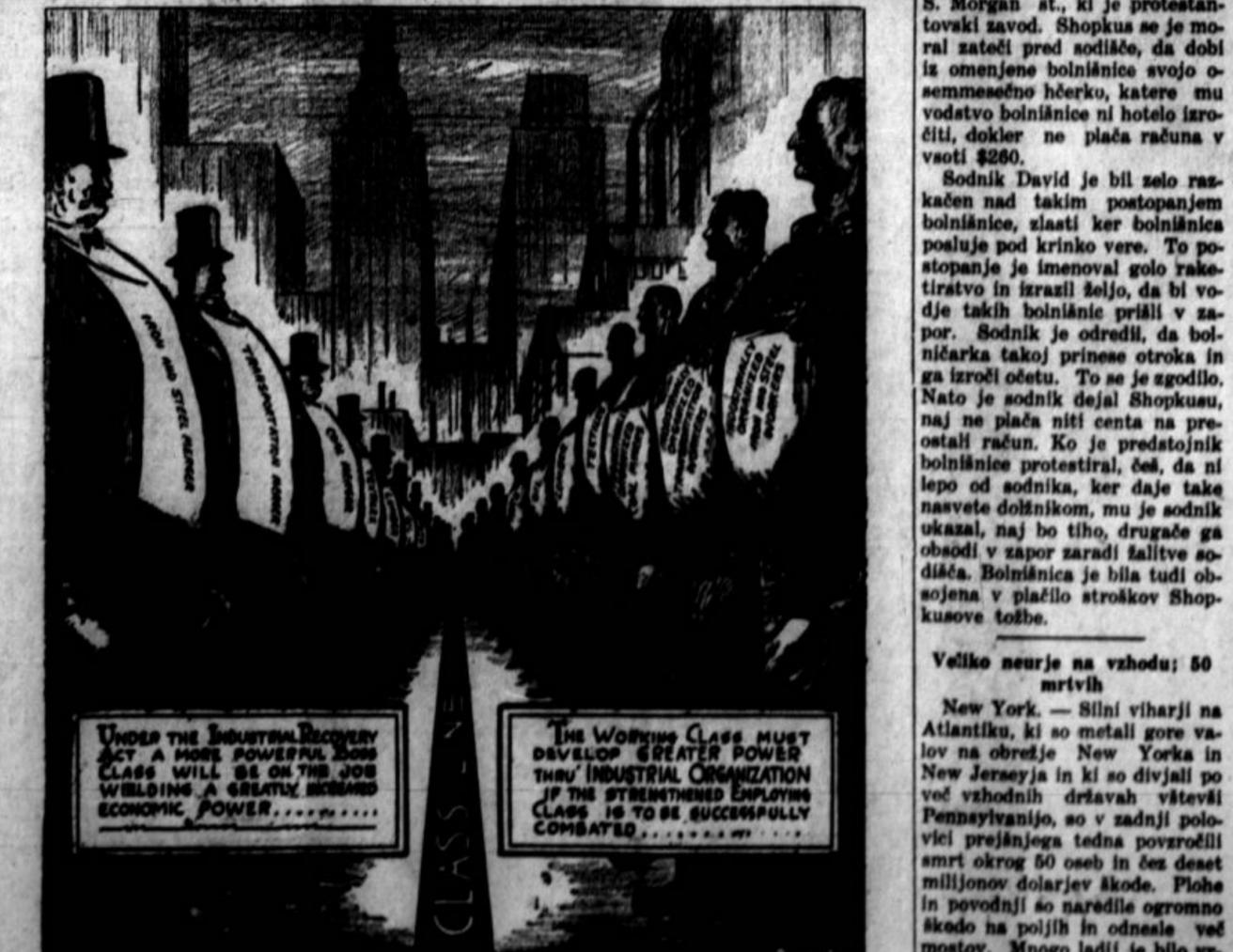
Chicago. — Pojavil se je že drugi slučaj v tem letu — v prvem slučaju je bila zapletena neka katoliška bolnišnica — da je bila čikaška bolnišnica obojena in priznana za krivo rakietstva.

Zadnji četrtek se je pred vrhovnim sodnikom Davidom obravnala tožba, ki jo je Stanley Shopkus, 837 W. 34 st., naperil proti Evangelical Hospitalu, 6421 S. Morgan st., ki je protestantski zavod. Shopkus se je moral zateči pred sodišče, da dobi iz omenjene bolnišnice svojo osemmesečno hčerko, katere mu vodstvo bolnišnice ni hotelo izročiti, dokler ne plača računa v vsoti \$260.

Sodnik David je bil zelo razkačen nad takim postopanjem bolnišnice, zlasti ker bolnišnica posluje pod krinko vere. To postopanje je imenoval golo rakietstvo in izrazil željo, da bi vodje takih bolnišnic prišli v zapor. Sodnik je odredil, da bolničarka takoj prinese otroka in ga izroči ožetu. To se je zgodilo. Nato je sodnik dejal Shopkusu, naj ne plača niti centa na preostali račun. Ko je predstojnik bolnišnice protestiral, češ, da ni lepo od sodnika, ker daje take nasvete dolžnikom, mu je sodnik ukazal, naj bo tiho, drugače ga obsodi v zapor zaradi žalitve sodišča. Bolnišnica je bila tudi obojena v plačilo stroškov Shopkusove tožbe.

Veliko neurje na vzhodu; 50 mrtvih

New York. — Silni viharji na Atlantiku, ki so metali gore valov na obrežje New Yorka in New Jerseyja in ki so divjali po več vzhodnih državah vstevši Pennsylvanijo, so v zadnji polovici prejšnjega tedna povzročili smrt okrog 50 oseb in čez deset milijonov dolarjev škode. Plohe in povodnji so naredile ogromno škodo na poljih in odnele več mostov. Mnogo ladij je bilo vrženih na obrežje in nekaj jih je utonilo.



Edini odgovor, ki ga more dati delavstvo organiziranim delodajalcem. (Narisa Jerger.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
VLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE POMOŽNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society
Narodnina: za Združeno državo (izven Chi-
caga) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrti leta; za Chicago in Cincero
\$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za Slo-
venstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cena oglasa po dogovoru.—Reklama se ne
vrata.
Advertising rates on agreement.—Manu-
scripte will not be returned.

Naslov na vsa, kar ima stik s Hiberni:
PROSVETA
3657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

Datum v objavo, na primer (July 31,
1937), poleg vsakega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
narodnina. Poročila jo praviloma, da se
vam list ne vrati.

138

Domač drobitž

Zavrnitkova obletnica

Chicago. — Danes potečejo
štiri leta, kar je umri Jože Za-
vertnik, prejšnji urednik Pro-
svete. Časten mu spomin!

Obiskovalci razstave

Chicago. — Svetovno razstavo
in urad SNPJ so obiskali:
Fannie Premru in Sophie Prem-
ru, So. Norwalk, Conn.

Vera Karl ni dobila nove obrav-
nave

Chicago. — Zadnji petek je
sodnik Desort odklonil prošnjo
advokata Vere Karl za novo o-
bravnavo in je Vera formalno
obsojena na 14 let zopora kakor je
določila porota zadnji mesec.
Kakor vse kaže, bo Vera poslana
v ječniko v Jolietu še te dni,
ako ni že tam. Pomožni državni
pravdnik Dougherty je rekel, da
se more obsojenka najmanj pri-
tožiti, kajti "zaslužila je ostrejšo
kazen", toda porotniki so se
ozirali na njenega 10-letnega si-
na Dorana, ki je zvesto stal ob
njej.

John Fess in Edward Vesel-
ka, češka fanta, ki sta sodelovala
pri umoru Georgeja Karla in pri-
čala za državo, bosta obsojena
prihodnji mesec.

Deset slovenskih kandidatov v
Clevelandu

Cleveland. — Na kandidatskih
listah za mestne primarne volit-
ve, ki bodo 3. okt., je deset slo-
venskih kandidatov in sicer dva
sodniška: John L. Mihelich in
Fr. J. Lausche, pet za council-
mana v 23. wardi: John M. No-
vak, Fr. Mervar, Wm. A. Vid-
mar, Jos. A. Krizman in Wm. J.
Kennick ter trije za councilma-
na v 32. wardi (Collinwood):
Anton Vehovec, John X. Fabec
in Frank Barbjč.

Poroke

Hibbing, Minn. — Poročila sta
se 21-letni Mike Kočvar in 21-
letna Mary Dunda.

Milwaukee. — Tu se je poro-
čila Josephine Jančar z Earlom
W. Fisherjem, solastnikom treh
kinogledališč. Poroča je bila v
luteranski cerkvi.

Milwaške vesti

Milwaukee. — John Trškan,
znani mesar in grocerist v West
Allisu, in njegova žena sta ime-
la zadnje dni ob priklji 25-letni-
ce svoje poroke prijetno presene-
čenje (surprise party) od obilice
prijeteljev in znancev. — Dva
dni kasneje se je njun sin Emil
Trškan poročil z miss Mary
Princ. Vsi člani SNPJ.—Umrla
je 25. avgusta v bolnišnici 19-
letna Gabriela Komar na posled-
nicah operacije.

Mary Prislend, knjižničarka
Sheboygan, Wis. — Mestni
svet je soglasno izvolil znano ro-
jakinjo Mary Prislend za nad-
zornico javne knjižnice in čital-
nice v Sheboyganu.

Nov slovenski roman

"Prokletstvo ljubezni", ro-
man v dveh delih, se dobi pri
upravi Slovenskega Naroda, Lju-
bljana, Knaflova ul. 5, Jugosla-
vija, in velja za poštino vred en
dolar. Z naročilom je treba po-
slati znesek.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Jacob J. Novak, Waukegan, Ill.
— Dotična vest se naj tolmaci,
da se je profesor Ogburn pote-
goval za interese konzumentov
kot član vladnega konzumnega
odбора. O imenovanju dr. J. P.
Warbassa v odbor kot zastopni-
ka zadugarjev smo že prej obšir-
neje pisali.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Poroke in razporoke

Pueblo, Colo. — Kaj je zakon?
Kaj je zakonsko življenje? Ali se
povprečni zakonski človek vpra-
ša? Ali se zakonca vprašata, kaj
so pravice in dolžnosti v zakon-
skem življenju? Malo jih je, ki
se tega zavedajo. Kaj je dom,
kaj družinsko življenje v pravem
pomenu besede? Kdo more to
pravilno povedati, pravilno odgo-
voriti?

Dom — "home" — je v Ame-
riki zelo povdarjeno svojstvo. Ne-
kateri razumejo pod besedo
"dom" hišo, zgradbo s par soba-
mi, v kateri zakonca živita, dasi
je v takem "domu" le prerado
nesoglasje in nesporazum. V ve-
čini tega se ne opaža, dokler ne
pride do konca in razporoke na
sodnji.

Odkar je predpotopni ali jam-
ski človek pričel živeti zasebno
"družinsko" življenje, se je vse
dosedaj delalo in reformiralo za-
kon moškega in ženske. In ven-
dar se ruši tako življenje. Že-
lezni zakon narave je močnejši
kakor pa vse zveze, ki so vezane
zato, da bi držale, dokler zakon-
ca živita. Dolžnost zakonske dvo-
jice, kadar se "poročita" je (te-
ga bi se morala zavedati): slu-
žiti človeški družbi tako z delom
kakor z naraščanjem. Vsakega
moškega in ženske, ki se hoče
poročiti, bi morala biti ta stvar
čisto zasebna zadeva. Ravno ta-
ko ločitev. S tem bi bil odgrn-
jen plašč hinavščine.

V pueblskem okraju je bilo iz-
dano 101 poročno dovoljenje od
15. maja do 15. julija t. l. V tem
času je bilo razporočenih 43 za-
koncev. Torej 4 razporoke za
vsakih deset porok. Vzroki raz-
porok so vedno eni in isti: suro-
vost in nezadostna podpora. Pra-
vih vzrokov ljudje ne navajajo.
Razporoke, v večini, so iz nava-
de. So pa razporoke, ki so in
morajo biti, ker imajo resnične
vzroke, kot so: naobrazba, vera
in razlika v značajnosti. To je
vse pravilno glede razporok, ker
se tiče posameznih. Veliko vpra-
šanje pa je v naših državah, ka-
ko se taki ljudje preživljajo. To
je in bo morala biti zadeva drž-
ave. Vsak bo moral imeti delo
in kruh v družbi. In kdo drugi
ga naj preskrbi, ako ne država?

Tudi katoliška cerkev bo mora-
la priti do tega in priznati hitre
razporoke tam, kjer dva ne mo-
reta pametno živeti skupaj. Zna-
ne so katoliške dvojice, ki niso
nič vprašale, kaj pravi vera. Kaj-
ti katoliški verniki so ravno tako
podvrženi različnim človeških
slabosti kot drugi. Tega ne mo-
re tajiti noben katoliški duho-
ven. Dokler bo cerkev podpirala
direktno ali indirektno profitni
sistem, ne bo mogla ničesar iz-
boljšati v moralni družinskega ži-
vljenja.

Zakonsko ali nezakonsko ži-
vljenje je popolnoma odvisno od
gospodarskih razmer in dežel. In
kdo je odgovoren za slabo gospo-
darstvo, da delovno ljudstvo trpi
pomankanje poleg velikega
kupa človeških dobrin? Profitni
sistem! Dokler obstoja takšno
grabežljivo izkoriščanje delovnih
ljudi, ne bodo pomagale vse le-
pe besede in vse molitve v izbolj-
šanje družinskega življenja.

V nobenem kraju na svetu
gotovo ni toliko ločitev kakor v
Ameriki. V nobeni državi ne
svetu ni toliko ropov in umorov
ter samomorov kot ravno v A-
meriki. Kdo je odgovoren za ta-
ke razmere? Kdor vlada v drž-
avi in nad ljudmi. To je jasno.
In vsi teologi tega ne izpodbije-
jo.

Pri vsem tem življenje poteka
naprej, in tudi boj za ohrano ži-
vljenja. Če sem mentalno svobo-
den, hočem biti svoboden tudi gos-
podarsko. Ta boj gre naprej;
nihče ga ne more ustaviti.

Kaktus.

Novi deal — novo slepilo

Nanticoke, Pa. — Nisem ni-
kakšen izvedenec, ampak nav-
den delavec, vseeno pa se mi že
vnaprej zdi, da bo to, kar se se-
daj vrši med delom in kapitalom,
navadno slepilo. Beseda na pa-
pirju prav nič ne zaležejo, pa
naj se glasijo New deal. Nira ali
kar že, ako se faktično ne izvaja
izboljšave za splošno delovno
ljudstvo, ki je v večini. Preved
slavospevov, ki izvirajo iz neraz-
sodnosti in ignorance. Delavski
masi primanjkuje izobrasbe —
delavskega tiska, katerega pa se
brani kot hudic križa.

Masa v večini je topa za čita-
nje in razmišljanje, zato je ve-
čine gorja, ki nas tare, kriva
masa sama. Brezbržnost delav-
ske mase je kriva, da ameriško
delavstvo danes nima moči, da se
je znašlo v dobi depresije nepri-
pravljeno. Vse preveč je verjelo
v prosperiteto, ki je le periodič-
nega pomena. Za svoje delavske
organizacije se ni brigalo — vse
je prepuščalo svojim izkorišče-
valcem.

Ako kdo misli, da se bodo ka-
pitalisti zanimali za interese de-
lavstva, se zelo moti. Delavstvo
samo si mora izvojevati svoje
pravice in svoje garancije za de-
lo in zaslužek. Prosperiteta ne
pomeni nič absolutno nič. Kaj
pa ti pomaga, če imaš danes par
tisočakov, katere pa v depresiji
kar čez noč zgubiš. Treba je si-
gurnosti in garancije za delo in
zaslužek. Treba je, da vlada skr-
bi za vse — delo, zaslužek, one-
moglost, starost in brezposelnost.
Da pa pride do tega čimprej, je
treba, da si delavstvo izvoli de-
lavsko vlado, katere edina bo de-
lovala na tem, da se te ideje ur-
resniči.

Delavstvu je treba dobrega ti-
ska, dobrih delavskih listov in
knjig, da se izobražuje in vapo-
sablja. Roosevelt ne bo delavcem
radi delavcev ničesar dal. Nje-
gova krparija je v prvi vrsti kr-
parija kapitalistične razpadajoče
strukture radi kapitalizma sa-
mega. To si moramo zapomniti,
predno slepo dravimo za njegovi-
mi idejami in jih kratimo za ra-
dikalne in ne vem kaj še vse.
Kar on dela, je bil prisiljen, da
reši kapitalizem. Ker privatni
kapitalizem sam ni bil zmožen, da
se izvleče iz lastnega blata, je
stopila vlada vmes in pričela u-
vajati vladni kapitalizem. To se
ni zgodilo v prid delavstva, am-
pak zato, ker ni bilo druge poti,
sicer bi bil nastal tako silen polo-
m v deželi, da bi vse pokopalo.

Vladni kapitalizem ne pomeni
socializma ali komunizma. Se
nadalje bo delavstvo izkorišča-
no. Razlika bo v tem, da bo pri-
vatni profitni sistem nekoliko
kontroliran, ker drugače več ne
gre. Kapitalizem je namreč dop-
el do točke, ko se je razvil tako,
da je pričel samega sebe uničeva-
ti. To je naravni zakon.

Na antracitnem polju premo-
ga se je pojavila nova organiz-
acija pod vodstvom Cappellinija in
drugih, da se strmoglavijo Lewi-
sova mašina. Konvencija se je
pričela 7. avg. in je trajala šest
dni v Scrantonu in Regal dvorani.
Bil sem navzoč, kajti dela ni-
mam. Lahko rečem, da pod no-
vim vodstvom ne more biti slab-
še, v glavnem pa gre le za stolč-
ke, kajti novi liderji so konserv-
ativni in patriotični. Edini opozi-
cionallec je bil delegat John Dou-
gher iz Archbald, Pa. Imeno-
vali so ga komunista in ga iz-
ključili iz dvorane. Bil je naj-
boljši delegat na konvenciji. Za-
stopanih je bilo 71 lokalov 1. di-
strikta, kar pomeni večino. S
tem pa še ni rečeno, da bo zma-
ga, kajti vse je odvisno od čla-
stva samega.

Konvencija je sprejela par

precej draističnih resolucij glede
dela in mezde, starostnega za-
varovanja, brezposelnostne pod-
pore itd. Ta nova unija pa nika-
kor ne trpi rdečkarjev, posebno
pa ne komunistov. Novi odbor:
Thomas Maloney, predsednik;
Henry Shuster, tajnik in blagaj-
nik, R. Cappellini, državni pred-
sednik.

Tako gre naprej, bodočnost pe-
bo pokazala pravi rezultat. V
Illinoisu so za absolutno odcep-
itev od Lewisove unije, v Penni
na mehkem premogarskem polju
se pa reorganizirajo pod staro
rudarsko unijo. Čas bi že bil, da
bi rekli rudarji: Dol s korumpi-
rano Lewisovo mašino! Strniti
bi se morali skupno z illinoiski-
mi progresivnimi rudarji za sku-
pno organizacijo pod dobrim
vodstvom.

Vse zavisi od ustvarjajočega
dela delavcev, zato mora tudi
delavska osvoboditev priti od de-
lavcev samih. Henrik Pečarič.

Modra ptica . . .

Walkerville, Ont. — Tukaj-
šnji kanadski list je priobčil
Rooseveltov simbol Nire, ki je
modra ptica ali orel, kateri drži
v krempljih strojno kolo in sve-
žen strel. Kartunist je tega pti-
ča narisal v štirih slikah, v ka-
terih se modri orel, vrteč se o-
krog brez repa, spremeni v hitle-
rovsko svastiko. Tako si namreč
tukaj predstavljajo Rooseveltov
"new deal".

Glede dela v Kanadi je tako,
da je olja zmanjkalo, kajti vsi
stroji v fabrikah počivajo. Vse
je pod ničlo. Največ krivde pade
na ljudi same, ker čakajo na ne-
kako neznano božjo pomoč, ki ni-
kdar ne pride.—John Pirnat.

Nira, orli in orliči

Detroit, Mich. — New deal v
Detroitu je šel prav gladko, dok-
ler je obsegal samo delavce.
Najprej nam je prinesel Detroit-
čanom bančni praznik za en te-
den, ker je pa tisti teden med
čebelami precej šumelo, so tretje
izrabili priliko, da so bančni pra-
znik raztegnili na vso Ameri-
ko.

V dobi splošnega praznika so
trotje servirali velike naslove v
dnevnem tisku, tudi radio je bil
silno zaposlen, sploh vse je bilo
upreženo v "korist" malih vla-
gateljev, še celo radio-gaspud se
je razradil in začel metati greš-
re trote po zraku, ker se je zgo-
dilo, da so "polizali" tudi nekaj
njegovga medu.

Po bančnem prazniku so veli-
ki naslovi v lokalnih dnevnikih
naznanili, da je v času praznova-
nja skoraj vsa gotovina zamrz-
nila, ker ni bilo nikogar doma,
da bi prikladal na ogenj. Dalje
je bilo sporočeno, da kolikor se bo
dalo od te zmrzline odkrušiti,
bodo takoj razdelili med "srečne"
vlagatelje, ako pa ne bi bil slu-
čajno kateri izmed vlagateljev
zadovoljen in bi proti koščku le-
du protestiral, to bi ne bilo pa-
triotično. Za take nezadovoljne-
že so posebni prostori, v katerih
bodo dobili dobro voljo nazaj.

Ker je bilo letos posebno vro-
če, se je nekaj te zmrzline od-
tajalo, 60% je pa še vedno zm-
rzjenih, ker je v Detroitu kratko
poletje.

New deal nam je prinesel tudi



Čikaška razstava: Obiskoval-
ka iz dalnje Brazlije, Rosalina
Coelho Lisboa Miller.

tri cente prodajnega davka. Ako
plačam v prodajalni en dolar za
jestvine, moram dodati še tri
cente (za governerjeve mačke,
kakor se je izrazil neki pošten
trgovec), poleg tega so pa še
blago podražili od 20% do 80%
in več.

Ker pa delavci že prej niso mo-
gli kupiti, ko je bil živčev poci-
ni, zato je biznis obstal in kru-
šne vrste so se podvojile. Zato
nam je new deal še Niro navr-
gel. Ta presneta Nira! Ta nam
še dela trubel. Seveda, delavci
so jo odprto sprejeli, ker pač
verjamejo v obljube, posebno ka-
dar te obljube pridejo z velikimi
naslovi. Ampak gospodje so opa-
žili, da ima Nira nekaj svetel
trak na obleki, to je 7. točka v
pravilniku, pa so zahtevali, da
se izbrise, sicer ne bodo spre-
jeli Nire. Zanje je odprta delav-
nica sveta stvar in ne dopustijo,
da bi jim kdo to svetost krtil,
pa naj bo to magari Nira.

Zdaj "limamo" pjavje orle in
orliče. Koliko bodo koristili, bo
pokazala bodočnost. Dvomim, da
bi delavec kupil avtomobil, ako
bo imel 16 dolarjev plače na te-
den, za vrečo 24 funtov moke bo
pa moral plačati \$1.15, pa naj
ima plave orle okrog in okrog se-
be.

Kakor vjdim, new deal vpliva
tudi na starost, lahko se zgodi, da
bo kozje-žlezni dohtar zgubil svoj
patent. Mary Bernik, 121.

S konvencije SZZ

Pueblo, Colo. — Dne 21. av-
gusta je bila tukaj otvorjena de-
veta redna konvencija Slovanske
zapadne zveze, ki ob enem praz-
nuje 25-letnico svojega obstan-
ka, v dvorani sv. Jožefa, katero
so primerno okrasili z raznimi
napisi v pozdrav delegaciji.

Konvencija je otvoril predse-
dnik te organizacije Anton Ko-
chevar ob 9. dopoldne s primer-
nim govorom, v katerem je po-
zval delegate, naj bodo stvarni v
razpravah, da se tako skrajšaj
zborovanje.

Sledile so volitve konvenčnega
predsednika. Izvoljen je bil An-
ton Kochevar soglasno. Za kon-
venčnega tajnika in zapisnikarja
je bil izvoljen John Germ.
Predsednik je nato imenoval de-
legate v rasne odbore, in sicer pet
članov v poverilni odbor, pet v
odbor za pravila, tri za pregledo-
vanje poslovanja gl. odbornikov
in tri v odbor za resolucije. Po-
verilni odbor je poročal, da so
poverilnice, vseh delegatov v re-
du.

Na konvencijo je prišlo 23 de-
legatov in 13. gl. odbornikov,
skupaj 36, med temi pet delega-
tinj.

Sprejet je bil predlog z enim
glasom večine, da konvencija
zboruje šest ur na dan.

Iz poročil, ki so jih predložili
gl. odborniki, je razvidno, da kri-
za ni prizanesla SZZ in je utre-
pela velike izgube z ozirom na
članstvo in finance.

Gl. tajnik je poročal, da je
Matt Kochevar, predsednik nad-
sornega odeska, podaril letno
plačo v vsoti \$150 mladinskemu
oddelku, za kar mu je delegaci-
ja dala priznanje.

Sledila so poročila delegatov,
v katerih so vsi naglašali, da
članstvo želi znižanje mesečnih
prispevkov in da se mu da boljše
pogoje za plačevanje assemen-
tov.

V nedeljo pred otvoritvijo kon-
vencije se je vršil banket v po-
čast delegatom, ki je bil dobro
običan.

V torek, 22. avgusta,
na programu dve igri s
v aredo dopoldne pa so
igrali v Rye, kjer je bil
prirejen banket, ob enem
se dali fotografirati.

Na seji 22. avgusta je
za resolucije predložil več
lucij, katere so delegatje
li brez ugovora. Z delavske
dika nimajo te resolucije
nega pomena.

Plače delegatom so bile
ne drugi dan konvencije.
Ijenih je bilo več predlogov,
jet pa je bil predlog z 22
da so dnevnice \$6, t. j. do-
uro, ker konvencija zboru-
ur na dan.

Pismo od Amerikanske
venca, glasila SZZ, da osta-
di še naprej glasilo pod
njimi pogoji, to je, da vsa
plača šest centov na mese-
vzame na znanje.

Konvenčni porotni odeski
poročilo o spornih zadevah
terega delegatje sprejmejo
četrti seji poroča odsek za
gledovanje knjig in posle
gl. odbornikov. Poročilo kr-
nekatero pomanjkljivosti v
gah in nekatero sporne z-
ki so stale organizacijo
atofakov, kakor tudi naka-
katerih bondov, ki so pa
vrednosti v tej depresiji.
jasnilo gl. tajnika in ve-
gih odbornikov, izreče ka-
cija zaupnico gl. odboru.

Sledi poročilo odbora za
la. Vse točke, ki jih je odb-
poročil, razen točk glede pla-
nja bolniške podpore član-
Kanadi, so sprejete. Orga-
ja ima v Kanadi 13 članov
prejeli toliko podpore kot
čali v zvezino blagajno.
šanje je izzvalo debato in
delegatov je zahtevalo, da
niška podpora za člane v
di ustavi. Po daljši disku-
bil sprejet sklep, da se da
borkom polno moč v tej
Če bo ta uvidel, da je tre-
viti bolniško podporo za
Kanadi, to lahko stori.

Resolucija, da se gl. ura-
mesti iz Denverja v Pueblo
katero je predložil delega-
nich, je izzvala vročo
Sprejet je bil predlog, da
tem vrši tajno glasovanje
glasovanju se je 19 delega-
reko za Denver, 13 za
Sedež organizacije torej
v Denverju.

Čitajo se nadaljnje toč-
vili, ki so sprejete z malim
membami. Na konvencijo
spejo več brzojav od ra-
podpornih organizacij in
megnih članov.

Frank Boltezar, poroč-

Razno iz Springfield

Springfield, Ill. — Pro-
je odšla k vragu in suha
gentje so izgubili službe,
čnji prohibicijni urad je bil
kratkim odpravljen in se-
mrgoli gostiln, kjer točijo
Pijače je torej dosti, muči
naravna suša, ki je nare-
veliko škodo na polju in v
Jabolka in drugo sadje p-
dreves, trta pa je dobro o-
samo grozdje izgleda zani-
Nedavno je bila tukaj
jena državna razstava in o-
strani prihajajo ljudje v
field. Ceste so polne av-
listov in kolizije in druge
če so številne. Letos ne b-
setil razstave, čeprav se
bližini. Na razstavi se vi-
nimive stvari, toda razst-
veliko ne razlikujejo dr-
druge. Lansko leto sem
skal in me je zlasti zani-
delek za staro orodje.
vidijo stari vozovi, kolov-
druge slične reči.

Pred par dnevi me je
John iz Livingston, Ill.
se je, ker sem mu povedal,
sem bil še nikdar bolan.
mi je, naj se večkrat og-
Prosveti, kar sem mu o-
Dejal je, da Prosveto zelo
ta.

Illinoiski rudarji še ve-
kaje na boljše čase, na pr-
za premogovno industrijo.
sednik Roosevelt dobro vi-
bič, toda moral bo udariti
tem bo šlo.—A. Gorenz.

"Bolestna praznina"

V nekem Sternheimov-
manu srečaš izraz "bolest-
znina". Neki pisatelj
je izraz kritikoval, del-
je more neki boleti, kar je
Sternheim mu je pa za-
govoril:

"Gotovo vas ni še nik-
bolela?"



Čikaška razstava: Skupina iz "Malega Egipta".

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

SMETNA NESREČA V PLANINAH

...je ponesrečil 17-letnik iz ...

...31. julija se je ...

...Kranjsko goro je prihiti ...

...pričakovati. Najbrž ga bodo postavili na pokopališče, v zid stare gostilne "Pri kolovratu" pa mialijo vzdati spominsko ploščo, ker so v to hišo padali strelji avstrijskih vojakov, ki so na ukaz streljali v množico na ulici. Lahko pa se zgodi, kakor zmerom pri nas, da ga bodo s postavitvijo tega kipa polomili, kakor so ga polomili že mnogokrat. Zakaj pri takih nacionalističnih proslavah gre zmerom za agitacijski efekt, in temu se morajo umakniti po navadi vsi drugi razlogi.

Novi poslanik USA v Beogradu bo Charles Wilson, dosedanjí poslanik v Bukarešti, tako je izjavil dosedanjí poslanik Prince, ki se vrača na Columbia univerzo. Torej ne dobi Beograd ženske poslanice Wheelockove, kakor so napovedovali "iz dobro poučenih virov."

Obiskal vas bo. — V Beogradu izhaja angleški list "South Slav Herald", katerega administrativni ravnatelj je bil L. M. Kendal. Prišel je v Jugoslavijo lansko leto ter vso državo prepotoval. Zdaj se vrača v Ameriko ter bo še nadalje ostal v zvezi z omenjenim listom. Pred odhodom je napovedal, da bo v imenu tega lista obiskal jugoslovanske kolonije v Severni Ameriki. Pričakuje ga torej ...

Izprehodi po "Stoletju napredka"

Piše Ivan Molek

Chicago se baha s svojo razstavo "Stoletja napredka", na katero so do danes zbornali nekaj milijonov ljudi. Med temi je bilo tudi precej naših delavcev, ki jih je privabila semkaj kričeča reklama. Ker slutim, da jih namerava priti še mnogo, sem namenil nekaj napisati v interesu vseh onih, ki še obiščejo razstavo.

Naš prijatelj Louis Adamič, ameriško-slovenski pisatelj, mi je pisal: "Domnevam, da je vaša razstava mešanica Coney Islanda in oglasnih strani Saturday Evening Posta".

Coney Islanda še nisem videl in omenjene publikacije ne čitam, smatram pa, da omenjena domneva ne krije vseh dejstev. Res je, da je razstava večinoma business in več ko polovico tega businessa je cirkuški trušč; — razstava je odsev kapitalistične Amerike v prvih treh desetletjih 20. stoletja. Znanost, umetnost, tehnika — vse je tu zvezano in upreženo, da povečica privatni kapitalizem. Na vaem podvzetju ni nič delavskega ...

Vendar je na razstavi marsikaj, kar ima vrednost tudi za delavca. Na primer "Hall of Science" (Palača znanosti) je sama vredna dolge vožnje in malenkostne vstopnine na razstavišče. Palača znanosti, največja in najlepša stavba razstave, ki nudi obiskovalcu tri dni ogledovanja, kdor hoče biti natančen, je prosta vstopnine; vsa bogastva, ki so tam izložena, so v pogled zastoj.

So pa še druge zanimivosti, ki imajo brezplačen vstop. Med temi je Palača držav (Federal Building) na otoku, kjer so razstavljene znamenitosti kakih 25 držav ameriške Unije in vseh federalnih departmentov v Washingtonu; dalje je cela vrsta paviljonov, ki se imenujejo "General Exhibits"; nadalje je "Hall of Social Science" in mnogo drugih.

Važno vprašanje za našega delavca je, koliko stane vsa ta reč. Izračunali so, da stane eno osebo okrog \$80, če hoče vse videti in uživati. Ako se komu zljubi, da meče denar proč, je to njegova stvar, resnica pa je, da s petimi dolarji lahko vidiš vse, kar je vredno videti — vredno z mojega vidika — tudi lačen in žejen ne boš. Res je tudi to, da s petdesetimi centi na dan — to je splošna vstopnina na razstavišče — imaš dovolj za štiri ali pet dni ogledovanja, ki ne stane niti centa, toda "lunch" moraš prinesiti s seboj.

Vso razstavo lahko prehodiš peš. (Razstavišče je dolgo tri milje in široko dobre pol milje z otokom vred.) Ceste so gladke in asfaltirane, torej mehke za hojo. Zunaj pred vhodi in povsod v notranjščini prodajajo palice, ki človeku izvrstno služijo pri hoji. Po razstavišču vozijo avtobusi in "round trip" stane 25c. Poleg tega imajo vozilke, ki jih pehajo pred seboj mladi fantje, večinoma študentje. Na tem vozičku ugodno sedi, če plačaš 50c na uro in vozitelj ti pokazejo vse. Ampak ta kuljičak posel — vozarjenje obiskovalcev naokrog — se meni zdi poniževalen za fante-vozičelje, ki so reвно plačani.

Pojdimo naokrog in pogledjmo glavne stvari površno, kajti nemogoče je opisati vse v podrobnostih.

I.

Najprej ti pade v oči živa barva vse razstavne panorame. Vse stavbe so na debelo pomazane z rdečo, plavo, zeleno in žolto barvo. Tudi luči zvečer in ponoči so vseh mogočih barv. Ekzotičen, mavričen vtis, ki je močan in harmoničen.

Slog arhitekture je tudi bolj "divji" za ljudi, ki so zaljubljeni v klasičnost. "Stoletje napredka" nima nič klasičnega in močnega cika na fantazije futurizma. Čikaška kolumbijska razstava, ki je bila pred 40 leti v Jackson parku, je bila po arhitekturi idealno klasična; ta je radikalno drugačna. V tem je res napredek — vsaj za radikalne ljudi.

Ako vstopiš na severnem koncu, Dvanajsta ulica tik Fieldovega muzeja, in greš po "Aveniji zastav", ti najprej pade v oči mogočna stavba Palače znanosti s svojim visokim, višnjevo pobaryanim stolpom. Mimo grede lahko vidiš paviljone Švedske, Čehoslovakije in Italije, še te zanimajo. Mene niso — najmanj italijanski, ki je poln reklame za fašizem. V bližini teh paviljonov je tudi "Illinois Host Hall", kjer so mehki sedeži za odmaranje — če je kateri prazen! — in bogata Lincolnova zbirka, katero je posodil Historični muzej v Lincoln parku.

(Dalje sribodnjšj.)

Mellon proti "Mellonovim milijonom"

Pisatelj raketirja za "literarnega raketirja". — Kako so Mellon prišli do milijonov

Pittsburgh, Pa. — Harvey O'Connor, avtor knjige "Mellon's Millions", je v očeh njegovega junaka Andrew Mellona "literarni raketir", ker se je drznil spisati zgodovino njegove družine.

Naj si Mellon misli o O'Connoru kar hoče, njegova knjiga vseeno obeta postati "the best seller" na knjižnem trgu. Gotovo pa je med najbolj zanimivimi knjigami, ker je vrgla žaromet na eno izmed treh najbogatejših in najbolj avtokratičnih družin v Ameriki.

Zgodovina "Mellonovih milijonov" se pričena na farmi, pri Thomasu Mellonu, očetu Andyja in petih bratov ter dveh sestrah, ki pa sta umrli v otroški dobi.

Thomasu Mellonu je zasmrdelo trdo delo že v rani mladosti. Isell se je v mesto ter mislil postati duhovnik. Ker pa je spoznal, da v duhovništvu "ni denarja", se je posvetil advokaturi. Po dokončanih študijah si je pričel iskati bogate neveste in jo tudi našel. V hlepenju po denarju sta drug drugega prekašala.

Mellonovo bogastvo se je pričelo z oduštvom — s posojanjem denarja na prve vknjišbe pod visokimi obrestmi. Upnikom ni prizanašal in vsaka kriza ga je našla bogatejša, ker mu ni bilo nič ljubelega ko pragniti dolžnika z rubežno. V tem biznisu je kmalu postal bankir in industrijalec.

Ko je starejši sin in Andyjev brat hotel iti v civilno vojno, sta ga oče in mati strogo prijelata radi njegove "neumnosti". "Mislim sem, da bo postal razumen in dalekoviden biznismen. Zalosti me pa, ko vidim, da je postal navadna gos in se pusti zavajati blufarskim govornikom." Mati pa ga je okregala in ga rotila, "naj se za nasvet obrne na boga."

Z Andyjem nista imela take sitnosti. On je zgodaj pokazal, da želi postati "razumen in dalekoviden biznismen." Ko mu je bilo 22 let, se je seznanil s štiri leti starejšim H. C. Fricom, ki se je razvijal v največjega tedanjega industrijskega avtokrata. Svoje "hunkije" v premožnost in kokosovih peceh je smatral manj vredne kot živino. Z Mellonom sta postala dobra prijatelja. Andy ga je z bistrimi očmi opazoval, kako je drobil stavke svojih delavcev in ga pričel posnemati. Sklenila sta zvezo, da unij ne bosta trpela in jih res nista. Prvi kot drugi je vsak odpor izkoriščalnih "hunkijev" in tudi domačinov zadržal v krvi, če potrebno.

Tudi on je postal sličen biznismen kot njegov oče — oduh, bankir in industrijalec. Pri tem mu je Fricovo zaveznitvo mnogo koristilo. Ko je Charles M. Hall iznašal proces za izdelovanje aluminija, je Mellon kupil od njega patent za mal denar. Pripesnel mu je ogromnega premoženja in mu omogočil popoln monopol nad to industrijo.

Do bogastva mu je pripomogel tudi neki Hrvat po imenu To-

iz delavskega gibanja po svetu

Norveško delavstvo za združenje. Spojitev dveh socialističnih strank v Španiji. Fašizem v baltičkih republikah in med poljskimi Ukrajinci. Belgijsko delavstvo za razpust parlamenta

Curih, Švica. — Glavni urad Socialistične in delavske internacionale v svojem tedenskem pregledu med drugim navaja sledeče dogodke v delavskem gibanju raznih držav:

Zadnja konferenca norveške delavske stranke se je skoraj soglasno izrekla za "enotno fronto" obeh internacional, komunistične in socialistične. Pridružila se je neodvisnim delavskim strankam, ki so po Hitlerjevem puču zborovale v Parizu in pozvale vse delavstvo, naj se združi v enotni akciji proti fašizmu in kapitalizmu.

Norveška delavska stranka se v tem pogledu precej razlikuje od delavskih strank v drugih državah. Komunistom pravi, da ni prostora za dve stranki in dvoje delavskih političnih gibanj v deželi. Na njih poziva za "enotno fronto" jim je odgovorila, naj se ji enostavno pridružijo, ker je resnična predstavica organiziranega delavstva.

Z osirom na številne postranske komunistične organizacije, katere je najti po vseh deželah, je konferenca sklenila, da člani stranke ne morejo obenem biti tudi člani teh organizacij. Nekateri delegati so argumentirali, naj bi bilo članom dovoljeno spadati k "Prijateljem sovjetske Rusije", bili pa so v manjšini.

V Kataloniji, Španija, sta se združili dva socialistični frakciji v Katalonsko socialistično unijo. Med tema frakcijama je bila glavna razlika v tem, da se je ena bolj zanimala za neodvisnost Katalonije, druga pa je bila bolj strogo socialistična.

Fašizem naglo dviga glavo tudi v poljski Ukrajini in v Estoniji ter Latviji. Med Ukrajinci je njegova voditeljica katoliška duhovščina, ki je zadnji mesec priredila velikanški shod v Lembergu in zbornala skupaj 60.000 ljudi. Geslo tega shoda je bilo: "Mladina za Kristusa!" Shod pa je imel bolj fašistični kot verski značaj.

Odkar je Hitlerjev propagandni minister Rosenberg obljubil Ukrajincem na Poljskem samostojnost, se je vse časopise razen dveh socialističnih vrglo v naročje skrajnega nacionalizma, kateremu priliva tudi katoliška cerkev. Rezultat tega je, da je prišlo do zblizanja med ukrajinsko in poljsko socialistično stranko in so v tem pogajanju za združenje. V tem gibanju so zainteresirane tudi unije.

V Estoniji je fašistični vpliv zadnje čase toliko narasel, da so dobili dovolj podpisov za splošni referendum za črtanje klavzule o demokraciji iz estonske ustave. Fašisti se bahajo, da imajo 100.000 članov, podpisov so dobili pa le 55.000. Referendum bo v oktobru in če smagajo fašisti, bo to pomenilo diktaturo. Pri dveh prejšnjih poskusih za referendum so fašisti jalovo pogoreli.

Slično gibanje za revizijo ustave in uvedbo diktature vstaja tudi v Latviji. Kot v Estoniji se tudi v tej povojni republiki fašisti zbirajo pod praporom "lige za emancipacijo". Na petico za referendum so zaenkrat dobili veliko premalo glasov.

Njih voditelj je milijonar Benjaminsch, izdajatelj največjega časopisa v Latviji. Proti temu "emancipatorju", ki je bil v stari Rusiji največji carjev lakaj, so socialisti pričeli z veliko kampanjo, predvsem pa proti njegovemu dnevniku.

V Belgiji so v akciji pa socialisti, ki zahtevajo razpust parlamenta in nove volitve. V boju so proti rekelonarni koalicijski vladi. Parlamentu so predložili petico s 1.426.665 podpisov za razpust vlade in za nove volitve. Socialisti v Belgiji imajo najmočnejšo politično stranko, nimajo pa večine. Ta peticija je del kampanje proti fašizmu.

Nov padec gradbenih aktivnosti v Illinoisu

Chicago. — Meseca julija je bilo v državi Illinois 85% manj dela v gradbeni industriji kot v juniju, ko je z gledalo, da se razmere nekoliko izboljšujejo. Razlog za optimizem je bil v tem, ker so v juniju gradili neko tovarno, v juliju pa nobene. Napram 1929 (=100) je bil gradbeni indeks v juliju dve desetinki odstotka za stanovanja in dva odstotka za komercialna posloplja, kar pomeni, da gradbeno delo skoraj popolnoma počiva.

Se nad dve milijardi smrznjenih v bankah

Washington. — Vlagatelji imajo v zaprtih narodnih bankah še \$2.163.803.000 denarja, ki so ga zaupali faliranim bankirjem. 909 narodnih bank je še vedno zaprtih in večina najbrž tudi ostane. Od teh jih nameravajo odpreti 317, katere bodo reorganizirali.

Koliko državnih bank je zaprtih in koliko denarja je v njih "smrznjenega", se ne ve, ker ni pri rokah pregledne statistike za vsa dežela.

"White collar slaves" protestirajo pri Johnsonu

New York. — Ernest Bohm, predsednik Bookkeepers, Stenographers and Accountants unije, je administratorju Johnsonu poslal protest, ker so uradniški delavci deležni manj "new deala" pri izdelavi pravilnikov kot pa ročni delavci. Johnson dosedaj tudi noče dati prilike tej uniji, ki želi zastopani neorganizirane "white collar slaves" ali beoovratnikarje pri zaslišanjih.

Zlobnost

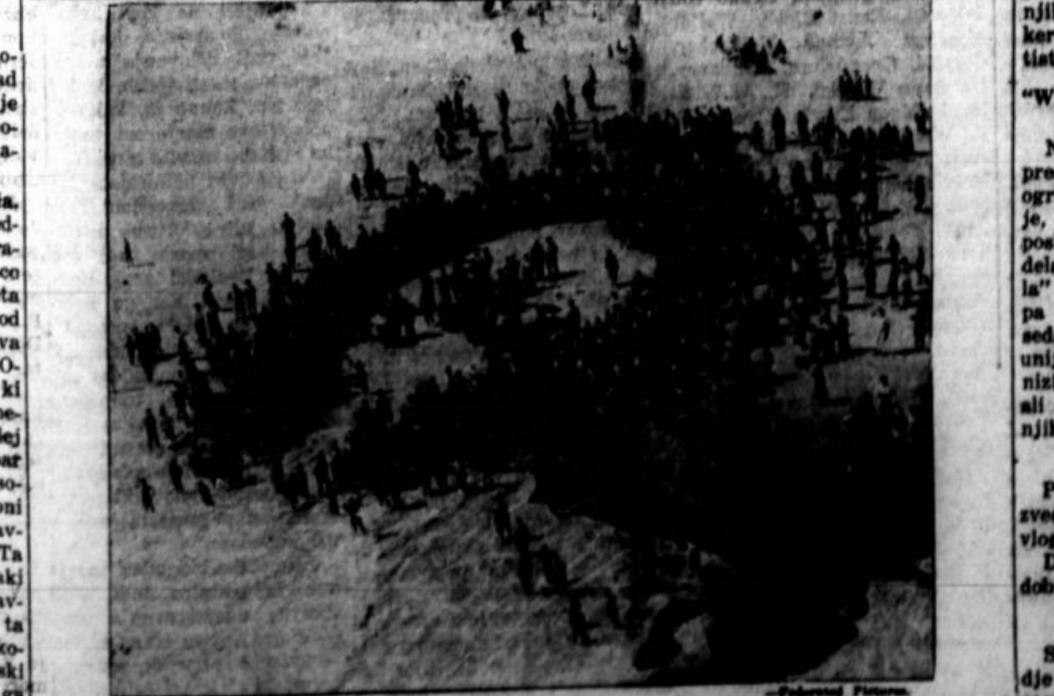
Prva igralka: "Ko so ljudje zvedeli, da bom jaz igrala to vlogo, so navallili na blagajno!"

Druga igralka: "Pa so vsi dobili denar nasa?"

Dobra primera

Sin: "Kako da oženjeni ljudje hitreje napredujejo kakor samci?"

Oče: "Kako da zajec hitreje beži, če so mu psi za petami?"



Neureca zaradi zanikrnosti paznikov. Sedem dečkov iz neke sirotišnice v New Yorku je pred kratkim stonilo, ko so privedli 40 dečkov na pečeno izjedlino ob morju v Rockawayju, N. Y. Izjedlina se je udria in dečki so popadali v vodo.

...ma žrtve Save

...6. avgusta se je ko-

...pri Hrastniku mlad

...denovnik. Zgrabil ga je

...krč ter izgubil v valo-

...njegovoga še niso na-

...Londra in Adamiča.

...organizacije, pred-

...Narodna odbra-

...proslaviti 25-letnico

...dogodkov leta

...Ljubljani, ko sta bila od

...vojske ustreljena dva

...Lunder in Adamič. O-

...je poseben odbor, ki

...navesti nagrobni spome-

...trtva, a si doslej

...kaj. Kipar

...namreč kmalu po uso-

...izvršil nagrobni

...postavitev pa av-

...niso dovolile. Ta

...nekje v neki barakj

...pripravili. Zdaj razprav-

...ali naj postavijo ta

...kip (namestu na poko-

...na prostor ob škofijaki

...sta padla, ali naj ga

...na kamor je bil na-

...pokopališče. Provizori-

...ta kip (zalujoča

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

— Povej mi, je dejala čez nekaj časa, ko se je nečesa domislila, čemu se ženite? Preden sem prišla v Zagreb sem bila zaročena. Fant mi je pobegnul. No, nič mi ni žal. Od desetih kavalirjev, ki hodijo k meni, jih je najmanj devet oženjenih. Čedno mora biti v takanih zakonih?

Justinu se je prekleto malo ljubilo poslušati vlačugine moralne pridige, toda vdati se je moral v te klešče, četudi nerad, kajti mislil si je, da mu utegne ta ženska zares kaj neprijetnega uprizoriti. Še tega se manjka! Sedel je na posteljo in nemirno žvečil ugasli ogorek; skušal se je na vse mogoče načine odkrižati.

— Če ti rečem, da nisem razpoložen. Najmanj pa za tak pogovor. Prav ljubi se mi. Zaspan sem.

— Razpoložen? To si lahko mislim, da nisi. Saj te je žena tako rekoč zasačila na krivih potih. Ampak radovedna sem. Ali boš povedal ženi, kaj si počel v Zagrebu?

— Mi ne pade v glavo, se je zarežal Justin.

— Kako moreš potem ljubiti svojo ženo, če jo v vsakem mestu varaš z drugo?

— Mar si domišljuješ, da tebe ljubim?

— Ne. Toda z menoj si hotel iti v posteljo.

— Zaradi tega nisem ženi nezvest. Ljubezen je eno, postelja drugo.

— Potemtakem je tvoja žena, kadar leži pri tebi, vlačuga kakor jaz?

Justin je postajal razburjen. Takšen izmeček mu vendar ne bo sprasoval vesti. Ta ženska, ob kateri se je obrisalo že bog ve koliko mož, si drzne govoriti o ljubezni in zakonu? Ženska je govorila, kakor bi jo vrag obsedel.

— Ne misli, da se vнемam za krepostne može. Meni je pač vseeno, ali so oženjeni ali niso, toda razgovarjam se, ker se mi vidi vse to silno nerazumljivo. Mar meniš, da ne znam misliti, če sem to, kar sem? Tudi jaz imam oči, imam ušesa. Imela sem očeta in mater, ki sta imela krčmo. Spominjam se, da sta se vsakokrat stepala, kadar ga je mati zasačila pri natakariji. V Osljuku sem služila pri trgovcu, ki je bil komaj prvo leto oženjen. Prišel je k meni ... Le čemu se potem ženijo?

— Ti tega ne razumeš, je dejal Justin. Žena zaradi tega nič ne trpi. Prvič nič ne ve, drugič pa ni nikjer zapisano, da bi tega ne smel. Nobena postava me zaradi tega ne kaznuje! Poiščem si poleg žene žensko, ki mi je kakor slaščica po obilnem kosilu.

— No in kaj ti je žena? Povečerjaš, spiš nekaj kozarcev vina, poln trehuh imaš in ležeš k ženi, da se naužiš še tega!

— Žena mi ni to. Žena je mati mojih otrok. Ženo spoštujem!

Zofko je stresel krčevit smeh. Tolkla se je po kolenih, se smejala do solz. V sosednji sobi je nekdo potrkal na steno.

— Takšno spoštovanje! O, kako smešno, je dejala. Imáš ženo, ki jo ljubiš in spoštuješ — pa prihajaš k nji od žensk, ki si jih poljuboval, grabil, rabil, z istimi ustnicam poljubuješ svojo ženo, z stimi rokami božáš njene ude, isto seme ji daješ, ki si ga trosil z nami, jo spoštuješ, haha, in v prekipevačji ljubezni jo morda kušiš a spolno boleznijo, ki jo ji poklanjaš v znak večne zvestobe. Jaz bi zadavila s svojimi rokami takega moža!

Justin je vzel klovik in trepetal od jeze.

— Če ne pojdeš ti, grem jaz!

— Saj grem! je dejala. Ogrnila si je plašč, stopila k njemu in se mu nasmešnila v obraz.

— Oprosti! je rekla. Toda če želiš, pridem jutri vendarle. Ne? Prav! Dobila bom drugega. Včas, veš, me prime, da se razgovorim. Ne bodi hud!

— Lahko noč! je dejal Justin.

— Servus! Pozdravi mi ženo! Pa se mi vendar dobro zdi, da ne bom imela njenega spomina na vesti.

Ko je bil sam, je naglo spil kozarec vode, kakor bi hotel poplakniti njene besede; odprl je okno na stečaj in se nasonil v sveže jutro. Strašna potrtoost se ga je lotevala. Življenje se mu je zdelo hipoma prazno, tako prazno kakor jutrnja ulica, ki jo je gledal pod seboj. Morda je bil preveč že v stvari sami, da ni mogel pregledati vsega začetka, ali pa je bil njegov mozeg že tako razrvan, da se ni mogel obsiti z mislijo na trdno vejico, s katere bi se gledal vase.

Obup, poln nejasnih, peklenških čuvstev, se ga je loteval. Tlačil ga je in pehal pod sabo, da se je ves prepaden obrnil v sobo in skrušen sedel na posteljo. Njegovo srce je močno utripalo, žul je njegove udarce, odpel si je arajco in jo vrgel s sebe, da ga je jutrnji hlad obllil po goli koži.

Anino pismo je ležalo na blazini. Bogdan ... Darinka ... Darinka ...

Darinka je postala čudovito nežna punčka. Spominja se, da je bil tedaj, ko je dobil na Kras sporočilo o tem porodu, zelo razburjen ...

— Mar naj se večno trapim z dvomi? si je dejal.

— Mar naj tisto anonimno pismo še vedno straši v meni?

Zamislil se je, kaj bi bilo, če bi bilo dokazano, da ta otrok ni njegov. Da je bila Ana vsa nekoga drugega, ki bi ji spočel tega otroka ...

Ta hip je izgubil nit vseh teh misli. Pred očmi je zagledal nekakšno belo praznino, ki se je kolobarila v zgoščenost bele kroglice ter se bolj in bolj večala. Potem se je iz bele zgoščenosti, ki je pričela pokati, počasi luščil ogromen rak in se pričel plaziti pod posteljo.

Prišel se mu je umikati. Zlezal je na stol in skočil na mizo. Tedaj pa je zagledal na drugi strani postelje njegove velike škarje, zibajoče se po zraku.

Povzpel se je na okno, zlezal zopet preko obeh stolov k postelji, se zgrabil za zadnji šep, kjer je nosil browning, ki ga je izdrl, in pokleknil k postelji kakor na prežo. Ko se je sklenil, je opazil njegov široki rep, ki je bil po tleh!

Nenadoma je zopet zagledal nočno omirico pred seboj, se točno spominjal ženske, ki je odšla, in neznanaka groza ga je popadla, ko se je znašel na tleh z revolverjem v roki. Ves se je tresel.

Teško je vstal in se vlekel k mizi. Prijel se je za glavo in misel je zopet oživela.

— Ali se mi je bledlo? se je vprašal ves prepadel. Od vina?

Pogledal se je v zrcalu.

Pred njim je stala podoba, ki se jo je prestrašil.

Omahnil je na posteljo. Ko se je pokrnil z odejo, je šklepetal z zobmi in silen strah mu je stianil srce.

— Bolan sem!

Gledal je v strop in težak spanec mu je zaprl oči.

(Dalje prihodnjik.)

Zondeka, Hellera, Lederera, Bonna, Schückinga, Goldsteina in vseh drugih predstavnikov medicine, prava, filozofije? Živeti morajo v tujini, izgnani, oddvojeni od svojega dela, ne da bi mogli služiti Nemčiji, človeštvu.

Kaj je storil nemški PEN-klub proti temu, da je umetnikom, kakršni so Bruno Walter, Klemperer, Weill, Busch, Eisler, onemogočeno delo v Nemčiji?

Kaj je storil nemški PEN-klub proti temu, da slavni nemški slikarji, kakršni so Käthe Kolwitz, Otto Dix, Hofer, Klee, ne morejo delati na nemških akademijah, da je bil slikar Liebermann prisiljen stopiti iz akademije, ker ni hotel delati v takih razmerah?

Kaj je storil nemški PEN-klub proti pregonu najboljših igralcev z nemških odrov?

Kaj je storil nemški PEN-klub proti izključevanju nemških književnikov iz Zveze nemških književnikov?

Kaj je storil proti črni listi tistih knjig, ki jih avtorji v Nemčiji ne morejo več tiskati, nemške knjigarne ne prodajati?

Kaj je storil nemški PEN-klub proti temu, da grozi to tujim založnikom z bojkotom vse njih produkcije, če bi hoteli tiskati dela pregnanih književnikov?

Tajnik nemškega PEN-kluba je danes neki gospod von Leer. V svoji knjigi "Zidje te gledajo" (Juden sehen dich an) je opisal žide kot hudice v človeški podobi. Pod slike Einsteina, Ludwiga, Lessinga je zapisal "neobešeni", pod sliko Erzbergerja, ki sploh ni bil žid, pa je zapisal "nazadnje vendarle ubit".

Ali bodo obsodili ta izbruh poblazelosti in barbarstva, ali bodo izključili gospoda von Leera iz nemškega PEN-kluba? Ali bodo govorom in resolucijam gospode sledila dela?

Ne bom govoril o svoji privatni usodi niti o privatni usodi vseh tistih, ki živijo zdaj v pregnanstvu. Dovolj težka je. Delež, v kateri so se rodili, ne smejo več videti, pregnani so, izobčeni. Toda druge je zadela še hujša usoda.

Živimo v času bučnega šovinizma, brutalne plemenske mržnje. Ljudje duha so izolirani, pretijo jim z nasiljem; razum je preziran, duh napadan. — Da govorim samo o dogodkih v Nemčiji, je vzrok v tem, da so zdaj najvažnejši in meni dobro znani. Pričakujem pa od vas, da boste pokazali enako hrabrost v borbi proti nasilju tudi v svojih državah.

V Nemčiji mi bodo očitali, da sem govoril proti Nemčiji. To ni res. Jaz sem proti metodam ljudi, ki danes v Nemčiji vlada, ki pa nimajo legitimacije, da bi istovetili sebe in Nemčijo. Milijoni ljudi v Nemčiji ne smejo danes svobodno govoriti in pisati. Če tu govorim, govorim za te milijone, ki so brez besed. Gospoda se sklicuje na velike nemške duhove. Kako je mogoče govoriti hkratu o duhovnih iskanjih Goetheja, Schillerja, Kleista, Herderja, Wielanda, Lessinga in preganjanju milijonov ljudi?

Poblazelost vlada času, barbarstvo vlada ljudem. Zrak okrog nas se redči smerom bolj. Ne varajmo se, glas duha, glas človečanstva opazijo nasilniki samo takrat, kadar jim služi za fasado političnim smotrom. Ne varajmo se, politiki nas samo trpijo, in preganjanje nas začno, kakor hitro jim postanejo neprijetni. Toda glas resnice ni bil nikoli prijeten.

V vseh stoletjih, pa naj mislimo na Sokrata, Giordana Bruna ali Spinozo, so kiali in ubijali ljudi duha, ker se niso udali ter rajši izbrali smrt kakor laž, ker so verovali v svet svobode, pravičnosti in človečanstva.

Dvomim, da bomo imeli v tej Evropi še večkrat priložnost, da bi se sestali in pogovarjali. Kdor se dandanes upira, ta je ogrožen. Premagujmo strah, ki nas ponižuje. Borimo se na raznih potih; so poti, kjer se srečavamo v sponadu, toda v vseh nas hivi spoznanje o človečanstvu, ki je osvobodeno barbarstva, laži in socialne krivice, proti izgonu Einsteina.

Kaj je storil nemški PEN-klub proti temu poštu? Gospoda do nemara rekla, da je bilo to početje mladih, nezrelih ljudi. To pošiganje je štiti minister Göbbels ter krstil sešgana dela teh ljudi, ki predstavljajo plemenitejšo Nemčijo, za "duhovne smeti".

Kaj je storil nemški PEN-klub proti izgonu znamenitih nemških profesorjev in učencev, proti izgonu Einsteina,



Revolucija na Kubi: Strojnice, ki jih je dal diktator postaviti okrog predsedniške palače v Havani, ga niso obkrožile, ko se je armada uprla.

Kako naj se odpočijemo?

Ni za vse gorski zrak, pa tudi morje ni za vsakega!

Z modernimi znanstvenimi metodami, z novimi merilnimi aparaturnami so v zadnjih letih raziskovali učinke počitniškega življenja in so ugotovili, da goveča dopust na morju ali v gorah človeško zmogljivost v telesnem in duševnem oziru. To je bilo sicer že davno znano, a danes je mogoče to dobre učinke izraziti z natančnimi številkami. Poleg telesnih moči se dvignejo tudi duševne, n. pr. sposobnost za koncentracijo in za precizijska dela, ki zahtevajo tudi duševnih sil. Celo oko nam vidi bistreje in računski nam grede bolj spod rok.

Takšnih dobrih učinkov smemo pričakovati seveda le tedaj, če smo med počitnicami po eni strani v resnici skrbeli dovolj za popoln mir pred napori poklicnega življenja in po drugi strani za gibanje, ki naj pospeši telesno presnovo in življenjska dogajanja v telesu sploh.

Prav za prav povzročajo že vsaka sprememba kraja in podnebja v zdravem človeku blagodejne spremembe v presnovi, odpočitek v gorah ali na morju je v tem oziru enakovreden. Za človeka, ki ni popolnoma zdrav, pa ni vse eno, kam pojde na počitnice. Tako za človeka z bolnim srcem visoko gorovje z napornimi turami in redkim zrakom absolutno ni priporočljivo, za živčno bolnega človeka pa spet ni pripravno ob morju. Zato bi moral vsak človek pred odhodom kamorkoli vprašati zdravnika za svet.

Prav te razlike v gorskem in morskem podnebnju proučuje danes posebna veda, ki ji pravijo klimatofiziologija. Ta je pokazala, da vplivajo na človeka v obeh primerih čisto drugačni fizikalni činitelji. Tako je na morju predvsem veter, ki pospešuje notranjo plinsko presnovo in zgorevanje hranil. Obenem vrši s kopanjem na koži nekakšno masažo, jo utrjuje, kakor utrjuje tudi delovanje notranjih organov, zlasti tistih, ki izdelujejo kri. Znano je, kako dober učinek ima morje na malokrvne in slabo razvite otroke.

V gorovju učinkujeta spet v prvi vrsti razredčeni zrak in močno ultravijolentno žarkovje, poleg tega seveda tudi čistoča zraka. Redkejši zrak nas sili globlje dihati, kar je velikega pomena za dihalne organe. Organi, ki tvorijo kri, zlasti kostni mozeg in vranica, pa so isto tako prisiljeni k pospešenemu delu. Prof. Seyderheim je pred nedavnim odkril, da se tvori pod vplivem ultravijolentnih žarkov v krvi posebna anov, ki povečuje odpornost organizma proti vnanjim škodam.

Klimatske blagodati morja in gorovja podpira tudi aktivno sportno udejstvovanje človeka — a baš v tem oziru si človek pogosto privoščil preveč dobrega in si kvaril celotni rezultat. Posebno v začetku počitnic bi se moral meščan, ki je vajen čepenja v zaprtih prostorih in ga sprememba ozračja že sama

na sebi dovolj prevzame vati pretiranega pešačenja, veslanja itd. Če k namestu zdrave utrujenosti bavi telesno izčrpanost znamenje, da je svojo pravil popolnoma narobe. Najčese se pregreli kar s predolgim vztrajanjem vodi ali na soncu. Učinek nega pretiravanja so zna treba, da bi jih še posej njali. Človek, ki hoče v svojo pamet, ve tudi p tanko, kako mu je v vsa ložaju ravnati.

RAZPRODAJA POHIL
v torek dne 29. avg. ob 8
Oprava sprejemne sobe, ob spalnih sob, postelje, omari, naslonjače, stolovi in mize, hladilnica, pečni na plin, pe rivo, preproge, linoleum. V dom. Oglasite se na:
MERCANTILE CLEARING
1640 Ogden ave. Seeley
Archie Shore, akcion
Chicago, Ill.

FARMA NA PROD
Prodaja se 100 akrov f sobna hiša, tekoča voda 32x50, prostor za mleko njak, skedenj in prostor je in orodje, 7 krav, ena dva konja, oprema, ma veliko bukovega, jeseno javorjevega lesa nad 5 čevljev, nad 1000 kordov gorivo. Oddaljeno je 1/2 državne ceste, šole, pošta, daljše mesta Harper's Y., in le 4 milje od N.Y. železnice, treh drugih b mimo in tu okoli je pr številno Hrvatov in Slo Dobra zemlja. Priljubl prcdati, ker sem sama rem obdelovati. Moč je staro domovino in jaz za njim kakor hitro prodam za \$3000. Pišite čem ali angleškem jeziku slovo lastnice: Mrs. C. Miletič, P. O. Box 67, Aville, N. Y., Delaware Co.

"TRIGLAVSKE STR
"V Gorenjsko ozirne se skakalato stran. S temi verzji se prične liki slovenski film, kat prinesla ga. Tavčarjeva ljane.

Gledali smo in strme očmi so se vrstili prizori jih doživeli in videli sam dosti. Cvetiči travni polja, kosci, žanjice, dekleta na plesu, naše svojimi večstano-gromni minami in prepadi, ter našega očaka Triglav pa je razprostrta kakor mrežica ljubzenska Mánke in Mihe.

Film je regularne velik zelo čist. Ne zamudite te like, da vidite to zanimi Slike. Film "Triglavski" se je kazalo v zadnji občinstva v Clevelandu in Barbertonu in Lorainu, vno se bo kazalo v New 28. avgusta v Slov. Nar v Euclidu 2. septembra 9. septembra pa v Detroit krat kmalu zatem v Chic in drugod.

Nasledine, ki želijo lepi film, naj pijejo a Frances Taucher, c. a pravnost, 621 St. Cl Cleveland, O.

Proti hitlerjevskemu barbarstvu

Priobčujemo govor nemškega pisatelja Ernsta Tollerja, ker se nam zdi važen in ker ga doslej še noben list pri nas ni objavil. Govoril ga je na dubrovniškem kongresu PEN-klubov.

Včeraj nisem govoril, ker sem hotel dati nemškimi službenim delegatom možnost, da mi odgovorijo ter pobijejo moje trditve, če jim je to mogoče. Če se kljub teški obtožbi rajši ognajo seji iz formalnih razlogov, moram pač govoriti v njihovi odsotnosti. Naj odgovorijo drugje.

Z več strani so mi svetovali, naj nikar ne govorim; tudi razloge so navajali, ki bi bilo zaradi njih boljše, da bi molčal.

Toda književnik je odgovoren samo duhu. Kdor veruje, da vladajo življenju razen sile tudi moralni zakoni, ta ne sme molčati.

Samo srečnemu naključju se moram zahvaliti, da stojim tu. V noči po požaru Reichstaga so me hoteli aretirati. Slučajno sem se mudil v Švici. Dar svobode je obveznost do vseh tovarišev, ki so v Nemčiji za zapahom.

Včeraj so nemški delegati sprejeli resolucijo, v kateri so besede: "Dolžnost umetnikov je ohraniti svobodo duha, da ne postane človeštvo plen nevednosti, zlobe in strahu. Književ-

nost ne pozna mej in mora ostati svobodna dobrina kljub političnim in mednarodnim dogodkom."

Zelo me je presenetilo, da je gospoda iz nemškega PEN-kluba glasovala za to resolucijo, in hotel sem vprašati: Kako se ta pritrđitev sklada s stvarnostjo?

Pred nekaj tedni so sporočili desetorici članov nemškega PEN-kluba, da so iz kluba izključeni, češ, da so blizu komunističnim in drugim podobnim društvom. Z votlo dikcijo teh besed se sploh ne bom ukvarjal. Za to gospoda je komunist vsak, ki ni v njih vrstah.

Gospoda iz nemškega PEN-kluba je včeraj nastopila proti temu, da bi v PEN-klubu razpravljali o političnih vprašanjih. Če ravno oni izključujejo književnike zaradi njih političnega prepričanja, potem so oni tisti, ki zanašajo politiko v PEN-klub.

Lani v Budimpešti sta gospoda Schmidt-Pauli in Elster, ki sta tu nemška službena delegata, glasovala za resolucijo, ki je protestirala proti preganjanju književnikov in njih del zaradi omenjenih nazarov. Kaj sta storila, ko so vrgli v ječo Ludwiga Renna, Ossietzkega, Muhammama, Dunckerja, Wittfoglia in deset tisoče delavcev?

Dne 10. maja so bila sežgana dela naslednjih nemških književnikov: Thomas Mann, Heinrich Mann, Stefan Zweig, Arnold Zweig, Jacob Wassermann,

Lion Feuchtwanger, Kurt Tucholsky, Emil Ludwig, Theodor Wolff, Alfred Kerr, von Ossietzky, Bert Brecht, Helmuth von Griach, Lehmann - Russbüdt, Rudolf Olden, Friedrich Wolff, Anna Seghers, Martin Buber, Jürgen Kuczinski, Erich Maria Remarque, Josef Roth, Hans Marchwitza, Alfred Döblin, Werner Hegemann, Bruno von Salomon, Ernst Bloch, Walter Mehring, Arthur Holitscher, Gumbel, Grossmann, Krakauer, Hermann Wendel, K. A. Wittfogel, Egon Erwin Kirsch, F. C. Weiskopf, Johannes R. Becher, Regler, Bruno Frei, Paul Friedländer, Heinz Pol, Otto Heller, Erich Weinert, Ludwig Renn, Hermann Duncker, Bernhard Kellermann, Leonhard Frank, Franz Werfel, Ludwig Fulda, Vicki Baum, Adrienne Thoma, Ferdinand Bruckner, Carl Sternheim, Georg Kaiser, Carl Zuckmayer, Georg Bernhard, Heinrich Simon, Arthur Elöesser, Erich Baron, H. E. Jacob, Ernst Toller.

Kaj je storil nemški PEN-klub proti temu poštu? Gospoda do nemara rekla, da je bilo to početje mladih, nezrelih ljudi. To pošiganje je štiti minister Göbbels ter krstil sešgana dela teh ljudi, ki predstavljajo plemenitejšo Nemčijo, za "duhovne smeti".

Kaj je storil nemški PEN-klub proti izgonu znamenitih nemških profesorjev in učencev, proti izgonu Einsteina,

(Prevedel Mile Klöpč.)